

A study of the concept of the *American exceptionalism* in the novels of *Terrorist* (2006) and *Expensive people* (1968) based on the actantial discourse

Dr. Mehdi Sabzevari¹

Abstract

This paper will study the actantial discourse in relation to the concept of American exceptionalism which defines America as a an exceptional land and nation, and as an exception to the rest of the world. This concept has been represented in different novels and media implicitly or explicitly to promote American lifestyle, values and norms. American exceptionalism will be traced and discussed in two different American novels in this paper. The analysis is based on the actantial discourse which is a semiotic analysis, and it could shed more light on the existence and recognition of this concept in the contemporary American literature .According to this concept, America is exceptional in life style, and it can be considered as a role model politically, economically, artistically for the rest of the world. Therefore, America will be a symbol of free and prosperous life, and democracy. This American exceptionalism could be followed in two novels: *Terrorist* (2006) by Updike and *Expensive People* (1972) by Oates. The novels present American exceptionalism in two different perspectives. However, the concept can be traced in both novels. This paper will read two novels' motifs through semiotic analysis of the actantial discourse in a broader concept in literature.

Keywords: American exceptionalism, Actantial Discourse, Suburban life, Narrative, American literature.

¹. Assistant professor of linguistics, Department of linguistics, Payame Noor University, Tehran. Iran.
m.sabzevari@Sharyar.tpnu.ac.ir

Date received: 2020-05-31 Date of acceptance: 2021-01-28

Copyright © 2010, IHCS (Institute for Humanities and Cultural Studies). This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم
گراتیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی
(مقاله پژوهشی)

دکتر مهدی سبزواری*

چکیده

در مقاله حاضر گفتمان کنشی در رابطه با مفهومی مطرح در ادبیات معاصر آمریکا تحت عنوان مستثنی‌بودن آمریکایی در دو رمان معاصر آمریکایی مورد بررسی قرار می‌گیرد. مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی یکی از شناخته شده‌ترین مفاهیم معاصر در ادبیات و هنر و فرهنگ معاصر امریکا است. براساس این مفهوم، آمریکا و مردم آن و فرهنگ آمریکایی در مقایسه با سایر فرهنگ‌ها و کشورهای دنیا استثنایی و منحصر بفرد هستند و ترویج این ایده در دهه‌های اخیر در رسانه‌ها، فیلم‌های هالیوودی و ادبیات داستانی آمریکا کاملاً مشهود است. در این مقاله نگارنده می‌کوشد تا با استفاده از تحلیل نظام گفتمانی کنشی که خاستگاهی نشانه‌شناختی دارد، به خوانش دقیق‌تری از مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی دست یابد. جهت ارائه این تحلیل باز نمود و بروز این تفکر و نگرش در دو رمان معاصر ادبیات داستانی به طور اجمالی بررسی می‌شوند تا زوایای انعکاس این مفهوم در ادبیات معاصر آمریکا تا حدودی مشخص شود. رمان تروریست اثر آپدایک (۲۰۰۶) و رمان مردم/گراتیمت اثر آواتس (۱۹۶۸) دارای درونمایه مشترگی در این زمینه هستند. هر دو رمان با اتکا به مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی، گفتمانی کنشی را فراهم می‌سازند. مبنای تحلیل پژوهش حاضر، نقد روایت اصلی رمان‌های فوق و بررسی نقش کنش و کنش‌گران آنها در تحول معنا در چهارچوب نظام گفتمانی کنشی است.

کلیدواژه‌ها: مستثنی‌بودن آمریکایی، نظام گفتمانی کنشی، زندگی حومه، روایت، ادبیات معاصر آمریکا.

* استادیار گروه زبان‌شناسی دانشگاه پیام نور تهران. تهران. ایران. m.sabzevari@sharyar.tpmu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۳/۱۱ تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۱/۰۹

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروویست (۲۰۰۶) و مردم گرانقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۲۳

۱. مقدمه و بیان مسأله پژوهش

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی بازنمود مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در دو رمان شاخص معاصر از منظر نظام گفتمان کنشی است. مفهومی که چندین دهه در همه شئون اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و هنری زندگی آمریکایی به طور بارزی تجلی یافته است. فرضیه پژوهش حاضر این است که مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های مورد بررسی در این مقاله قابل خوانش است و این مفهوم در هر دو رمان با اتکا به نظام گفتمان کنشی قابل طرح و بررسی است. لازم به ذکر است پژوهش مشخصی در این زمینه در بین پژوهش‌های ایرانی یافت نشد.

روایت‌ها صرفاً اتفاق نمی‌افتند بلکه توسط فردی بازگو می‌شوند و این شخص از زاویه دید خاص خود وقایع را بازگو می‌کند. این بعد از روایت همان چیزی است که روایتگری خواننده می‌شود. آنچه برای روایت شناس حائز اهمیت است متن، پیرنگ یا گفتمان است. بنا به نظر شعیری در نظام گفتمانی کنشی که خود بر دو نوع کنشی تجویزی و کنشی مجابی است مشخص می‌شود که چگونه کنش در مرکز عملیات روایی قرار گرفته و با ایجاد تغییر در معنای موجود فرایند دگرگونی معنایی را هدایت می‌کند. نظام روایی کنشی براساس برنامه و سازماندهی عمل می‌کند. یکی از مهمترین ویژگیهای چنین نظامی، ساختارهای تقابلی آن است که هم در روساخت و هم در ژرف ساخت گفتمان تجلی دارد. گفتمان کنشی بر اصل کنشگر، کنش و تصاحب ابژه ارزشی متمرکز است (شعیری، ۱۴:۱۳۹۵). چه در منشأ کنش، یک کنش‌گزار باشد چه یک کنشگر، آنچه اهمیت دارد نقش کنش در تحول معنا و تغییر آن به معنایی مطلوبتر است. پس هسته مرکزی روایت را کنشی تشکیل می‌دهد که خود در خدمت تغییر وضعیت کنش‌گران و همچنین معنا است. البته کنش جهت رسیدن به هدف خود یعنی تغییر معنا باید بتواند نظام مبادله ارزش را ایجاد کند یعنی کنش به دنبال کسب ارزش یا قراردادن آن در چرخه صحیح تعامل است. پس سه واژه کلیدی برای درک هرچه

۱۳۴ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرا/تقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

بهرتر نظام روایی مبتنی بر کنش وجود دارد: کنش، ارزش، تغییر (همان ۱۹). در گفتمان‌های روایی کنشی علاوه بر تغییر وضعیت با دو عنصر اساسی دیگر مواجه هستیم که عبارتند از ارزش و تصاحب. تصاحب اُبژه ارزشی ما را در وضعیت گفتمانی قرار می‌دهد که خصوصیت مهم آن رابطه اتصالی/انفصالی است. کنشگران یک گفتمان روایی یا فاقد اُبژه ارزشی هستند و برای تصاحب آن وارد فرایندی کنشی می‌شوند و یا اینکه صاحب اُبژه ارزشی هستند که باز هم براساس فرایندی کنشی و دخالت نیروی بیرونی و برتر آن را از دست می‌دهند. به همین دلیل است که رابطه اتصالی/انفصالی در روایتی کنش محور دارای اهمیت ویژه‌ای است (همان: ۲).

روایت بازنمود ماجرای است که از وضعیتی آغاز می‌شود و در گذر زمان به وضعیت دیگری می‌انجامد که خود برآیند رویدادهای پیشین است. براساس این تعریف کلی، در هر دو رمان مورد بررسی این مقاله با دو روایت مواجه هستیم که در حالت غایی در خدمت تایید مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی هستند. صافی (۱۳۹۵: ۱۰۱) بیان می‌کند که تحلیل دستگاه روایت را می‌توان از تجزیه خط سیر داستان به رویدادهای سازنده‌اش آغاز کرد و سپس هرکدام از این رویدادهای منفرد را بنابر نقشی که در ساختار کلی داستان دارد از نوع رویدادهای هسته‌ای دانست یا از نوع رویدادهای وابسته. صافی در ادامه (همانجا) می‌نویسد که با همه این اوصاف باید توجه داشت که وابستگی بعضی رویدادهای داستان به بعضی دیگر چیزی از ارزش ذاتی رویدادهای وابسته به سود رویدادهای هسته‌ای نمی‌کاهد؛ زیرا اصولاً ارزش هیچ رویدادی قائم به ذات خودش نیست بلکه در ساختار کلی داستان (در رابطه همنشینی و جانشینی با رویدادهای دیگر) تعریف می‌شود. وابستگی یا وارستگی رویدادها جدا از ماهیتشان، تابع جایگاه آنها در شبکه‌ای از روابط متداعی و متوالی است. یعنی ارزش رویدادها تابعی است از کارکرد هسته‌ای یا وابسته‌ای آنها، کارکردی که خود در ساختار داستان تعریف می‌پذیرد. بنابراین رویدادها به خودی خود ارزشی ندارند و مطلقاً با توجه به

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم گرانقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۲۵

نقش ساختاری‌شان ارزیابی می‌شوند (همان ۱۰۲). استنباط خواننده نیز در خوانش متن بسیار تعیین‌کننده است. استنباط از ابزارهای انسجام^۱ متن است و خواننده یا شنونده محور است. هنگامی که نویسنده جملات خود را به رشته تحریر درمی‌آورد فرض را بر این می‌گذارد که خواننده قادر است تا ارتباط منطقی بین آنها را درک کند و براساس دانش زبانی و دانش برون زبانی خود بین جملات داستان ارتباط برقرار کند یعنی خواننده منظور نویسنده را درک کند و به این ترتیب استنباط و تعبیر درستی از کلام نویسنده داشته باشد. به طور مثال، وقتی درباره یک خانه صحبت می‌شود و بعد درباره اجزاء آن، خواننده به راحتی می‌تواند کلیت موضوع را درک کند زیرا می‌داند که خانه چه اجزایی دارد و براین اساس استنباط می‌کند. البته همیشه آنچه گفته می‌شود با آنچه برداشت می‌شود لزوماً یکی نیست و این مسئله منجر به سوء برداشت و ابهام می‌شود.

نظام گفتمانی تجویزی در زیر مجموعه نظام گفتمانی کنشی قرار دارد چون تجویز در راستای کنش صورت می‌گیرد. براین اساس گفتمان ما را با کنش‌گزاری مواجه می‌سازد که در موقعیتی برتر نسبت به کنش‌گر قرار دارد و می‌تواند او را وادار به انجام کنشی کند. در اینجا بحث اراده کنش‌گر مطرح است (شعیری، ۱۳۹۵: ۲۴). در چنین نظامی رابطه بین کنش‌گر و کنش‌گزار رابطه‌ای است که از بالا به پایین تعریف شده است. به چنین نظامی نظام گفتمانی برنامه‌مند نیز گفته می‌شود که از بالا به پایین تعریف شده است چرا که کنش‌گر براساس نقشه و برنامه‌ای مشخص و از قبل تعیین شده وارد عمل می‌گردد. در واقع او باید مطابق برنامه پیش برود تا خواسته کنش‌گزار تأمین گردد (همان: ۲۵).

کنش تجویزی می‌تواند مبنای منطقی و عقلانی داشته باشد که در صورت انجام آن کنش‌گر به اهداف وعده داده شده می‌رسد و نوعی قرارداد ضمنی جاری می‌شود. پس از انجام کنش گفتمانی کنش‌گزار باید آن را ارزیابی و از نتیجه کنش مطمئن شود و سپس کنش‌گر پاداش خود را دریافت می‌کند در غیر اینصورت حتی ممکن است تنبیه شود. برای تکمیل کنش،

۱۲۶ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرا/تقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

کنش‌گر ابتدا باید توانش انجام آن را داشته باشد سپس وارد اجرای آن شود. اراده و خواستن کنش‌گر او را در آستانه کنش قرار می‌دهد. گاهی این خواستن از بیرون به کنش‌گر تزریق و یا تحمیل می‌گردد. گاهی نیز بایستن به عنوان جبری بیرونی یا از درون نشأت گرفته عمل می‌کند و در این حالت کنش‌گر بر حسب اجبار یا وظیفه وارد فضای کنشی می‌شود. خواستن و بایستن هر دو کنش‌گر را در آستانه کنش قرار می‌دهد. نکته مهمی که باید توجه داشت این است که باور به کنش همه تردیدهای کنش‌گر را از بین برده و اراده او را در انجام کنش راسخ، قطعی و یقینی می‌کند. در آخرین مرحله از مراحل فرایند کنشی با حضور کنش‌گر محقق می‌شود (همان ۲۷). همان‌طور که در رمان تروریست مشاهده خواهد شد در طول روایت، روند تغییرات کنش‌گر اصلی در این راستا مشهود است. احمد تا نقطه پایانی روایت در به انجام رساندن کنش محوله مصمم است.

در مورد مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی مطالب بسیاری عنوان شده است. این نگرش و بازنمود آن در آثار هنری و ادبی برای بسیاری از هنرمندان و محققان غیرآمریکایی ملموس است. پیزه‌آدر این رابطه بیان می‌کند که مستثنی‌بودن آمریکایی به این مفهوم در نظر گرفته می‌شود که آمریکا متمایز (به معنای متفاوت)، بی‌همتا (خارق‌العاده) یا مثال‌زدنی (برای ملل دیگر) است و اینکه آمریکا از قوانین پیشرفت تاریخی مستثنی است (به این مفهوم که قواعد پیشرفت و توسعه ملل دیگر در مورد آمریکا صدق نمی‌کند) (Pease 2009:9). براساس این تفکر، آمریکا باید به عنوان الگویی برای سایر کشورها در نظر گرفته شود و سلطه فرهنگی، سیاسی و اقتصادی آن بر سایر کشورها بلامنازع است. از اصول این نگرش معرفی آمریکا به عنوان نشانه آزادی و دموکراسی و پیشرفت و بشردوستی است. از این منظر آمریکا کشوری است که برای ملل دیگر دموکراسی و آزادی به همراه می‌آورد و سلطه آمریکا براساس این تفکر مثبت و مایه افتخار است.

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم گرانقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۲۷

در این پژوهش با نگاهی به گفتمان‌های کنشی^۳ دو رمان از ادبیات معاصر آمریکایی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی را در آنها بازکاوی می‌کنیم. این گفتمان کنشی در رمان تروریست مشهودتر است. شخصیت‌های اصلی رمان تروریست همگی به آمریکایی بودن خود افتخار می‌کنند و نویسنده شهروند آمریکایی بودن را به عنوان یک امتیاز مطرح می‌کند. این نکته در مورد رمان مردم گرانقیمت نیز مشهود است. در این رمان شخصیت‌ها همگی زندگی مجللی در حومه شهر دارند و محل زندگی آنها و فرهنگ حاکم بر خانواده‌ها شاخصی برای معرفی یک جامعه همگن آمریکایی است و رمان به طور غیرمستقیم الگوسازی می‌کند. در این رمان مفهوم زندگی حومه که از مفاهیم مطرح دیگر چند دهه اخیر در ادبیات و فیلم‌های آمریکایی است بسیار بارز است و درونمایه این اثر در ارتباط مستقیم با مفهوم مستثنی بودن آمریکایی است و به عبارت دیگر یکی از جلوه‌های آن است. در این رمان زندگی حومه و ظواهر آن مورد توجه نویسنده است و زندگی اجتماعی و خانوادگی تعدادی از خانواده‌های مرفه آمریکایی درونمایه روایت است.

احمد شخصیت اصلی رمان تروریست، فرزند پدری مصری و مادری ایرلندی تبار مسیحی است. پدرش در سه سالگی آنها را ترک کرده است. وی رابطه خوبی با مادرش که زندگی بی بند و باری دارد ندارد اما پدری که نیست و نبوده است همچنان مورد احترام اوست. گفتگوهای درونی و تفاوت‌های تفکر وی با همسالانش در جامعه آمریکا در دبیرستان شکل می‌گیرد. وی به مسجدی رفت و آمد دارد تا قرآن و تفسیر آن را نزد شیخ راشد بیاموزد هرچند بعد از مدتی درباره اندیشه‌ها و تفاسیر شیخ نیز دچار تردید می‌شود. جک لوی مشاور تحصیلی احمد است و سعی دارد احمد را به سمت دانشگاه هدایت کند و از شغلی که به عنوان راننده کامیون انتخاب کرده است، صرف‌نظر کند. لوی نیز که آمریکایی یهودی زاده است منتقد مسایل فرهنگی و تاریخی آمریکا است اما مانند احمد افکار مذهبی و رادیکال ندارد. احمد به توصیه شیخ تصمیم دارد راننده کامیون شود که حرفه خوبی است و به دانشگاه نرود

۱۲۸ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرا/تقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

چرا که فارغ‌التحصیلان دانشگاه از نظر شیخ باید در خدمت پیشبرد جامعه بی‌دین و سکولار آمریکا باشند. علاوه بر این تحصیلات دانشگاهی ممکن است اعتقاد دینی وی را سست کنند. مهمتر از سایر موارد عملیاتی تروریستی است که قرار است احمد به عنوان راننده کامیون بخشی از آن باشد و خود را همراه کامیون در تونل لینکلن منفجر کند. در روز برنامه‌ریزی شده همدستانش سر قرار حاضر نمی‌شوند و احمد تصمیم می‌گیرد به تنهایی عملیات را به انجام رساند. احمد در مسیرش جک لوی را می‌بیند که در جریان قصد احمد برای انجام عملیاتی تروریستی قرار گرفته است. جک در طول مسیر با احمد همراه می‌شود تا وی را منصرف کند. جک به احمد می‌گوید که این عملیات از آغاز نقشه سازمان سیا بوده است و همدستش چارلی هم در واقع مأمور سیا بوده است. زمانی که احمد به محل انجام عملیات نزدیک می‌شود از انجام اینکار منصرف می‌شود و به این نتیجه می‌رسد کشتن انسان‌های بی‌گناه خلاف تعالیم اسلامی است. به این ترتیب برداشت و تفکرات احمد در انتهای روایت رنگ می‌بازد.

تروریست رمانی است که در آن سلطه و هژمونی اخلاق، اصالت، مذهب و امنیت ملی آمریکا نمایان می‌شود. در این رمان شهروند‌های آمریکایی‌الاصیل همواره قربانیان بی‌گناه تروریسم و در معرض آن هستند و اقلیت‌های دیگر به خصوص اعراب مهاجر مسلمان نسبت به آمریکایی‌های مسیحی شهروندانی درجه دوم هستند. این نگرش به خصوص بعد از حادثه تروریستی یازده سپتامبر بسیار در میان هنرمندان و نویسندگان مورد توجه قرار گرفته و همواره منجر به بروز نوعی تعصب مذهبی و نژادی شده است. در ادامه مقاله با بازخوانی بخش‌هایی از رمان‌های مذکور به تحلیل گفتمانی این دو رمان در ارتباط با مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی می‌پردازیم.

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم گرانتیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۲۹

پژوهش مشخصی در رابطه با موضوع مقاله حاضر در بین پژوهش‌های محققان ایرانی یافت نشد، ولی مقالات و آثار زیر در این رابطه شایسته بررسی و با حوزه پژوهش حاضر تا حدودی مرتبط هستند: «گذار سوژه از چهارچوب‌های ایدئولوژیک در رمان آتش بدون دود» (ابراهیمی و کاسی، ۱۳۹۹)، «خوانش میان‌رشته‌ای و پسااستعماری داستان مجنون لیلی» (خضری، ۱۳۹۹)، «امپریالیسم زبانی از دیدگاه نقدی عزالدین المناصره» (زینی‌وند و نادری، ۱۳۹۸)، «گفتمان‌سازی و منازعات گفتمانی در رمان دل‌بند از تونی موریسون» (سلطان-بیاد و قیطایسی، ۱۳۹۸)، «بررسی نظام گفتمانی شوشی در داستان سیاوش» (خراسانی، غلامحسین زاده و شعیری، ۱۳۹۸)، «کاوش گفتمان کنشی گرمس در رمان اهل غرق از منیر و روانی پور»، (رحمتیان، بیگ‌زاده و سالمیان، ۱۳۹۸)، «نوستالژی امپراتوری در دخترک آمریکایی در عربستان سعودی: بررسی ژانر شرح‌حال‌نویسی بعد از یازده سپتامبر» (طاهری، ۱۳۹۶)، «نشانه‌معناشناسی ادبیات: نظریه و روش تحلیل گفتمان ادبی» (شعیری، ۱۳۹۵)، «درآمدی بر تحلیل انتقادی گفتمان روایی» (صافی پیرلوجه، ۱۳۹۵)،

۳- تحلیل نظام گفتمانی کنشی در بازخوانی مستثنی‌بودن آمریکایی در تروریست و مردم گرانتیمت

در گفتمان کنشی بروز معنا تابع عوامل تجویزی، القایی یا مجابی و مبتنی بر عوامل کنشی و شناخت است. منطق و برنامه مسئله اصلی گفتمان است (رحمتیان و دیگران، ۱۳۹۸: ۲۹۰). رمان تروریست در سال ۲۰۰۶ منتشر شد. همانطور که بیان شد روایت رمان در مورد به انجام رساندن عملیاتی تروریستی در خاک آمریکا است. این عملیات قرار است توسط چند نفر مسلمان افراطی برنامه ریزی شود و یک جوان عرب به نام احمد آن را اجرا کند. احمد کنشگر داستان و شیخ راشد کنش‌گزار است که افکار احمد را هدایت و شکل داده است. سراسر رمان درباره دگرگونی این جوان عرب تحت تأثیر مبلغ مذهبی یک مسجد به نام شیخ راشد

۱۳۰ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرا/تقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

است. تماس با شیخ و آموزه‌های وی احمد را به انجام عملی‌ت تروریستی وادار می‌کند. احمد در ظاهر توانش انجام این کار را داراست که تحت تأثیر نظام گفتمانی تجویزی است که پاداش آن به باور آنها خشنودی خدا و انجام تکلیف دینی و در نهایت بهشت است این موارد ارزش‌هایی است که کنشگر احمد بدنبال تصاحب آنها است. احمد در این گفتمان روایی با رابطه اتصالی با تعالیم دینی بدنبال تصاحب هر چه بیشتر آنها و عمل به وظایف خود و تغییر جامعه آمریکایی است. همانطور که شعیری (۲۱:۱۳۹۵) می‌نویسد تصاحب این نوع ارزش کنشگر را از درون دگرگون نمی‌کند. اتفاق مهم در زمان اتصال به این نوع ارزشها این است که کنشگر در شرایطی قرار می‌گیرد که می‌تواند موقعیت خود را بازتایید کند.

عملیات تروریستی در این رمان فرایند کنشی است در واقع احمد از خود اختیاری ندارد همان چیزی که تبدیل کنشگر به ناکنش‌گر خواندیم. وی حتی به خود اجازه نمی‌دهد در مورد افکار دینی‌اش تفکر کند. وی اسیر اندیشه‌ها و آموزه‌های شیخ است. مباحثه‌های شیخ و احمد در طول رمان با استناد به برخی از آیه‌های قرآن است که ترجمه انگلیسی و در برخی موارد اصل آیه به انگلیسی در رمان آورده شده است. در بسیاری از موارد آیات مورد استناد بدون توجه به بافت زبانی و کلامی آن مورد استفاده قرار گرفته است که ممکن است منجر به برداشت غلط در ذهن شخصیت اصلی و القاء آن به خوانندگان شود. آبدایک - نویسنده رمان - ضمن انتقاد از برخی از مسائل جامعه آمریکایی به خصوص از زبان مشاور تحصیلی احمد که آمریکایی تبار است و از اول تا آخر رمان همراه اوست می‌کوشد که در انتهای رمان گفتمان آمریکا را پیروز نهایی معرفی کند و سازمان امنیت ملی آمریکا را به عنوان رقیب سرسخت گروه‌های تروریستی معرفی کند که مانند سایه آنها را دنبال می‌کند و در نهایت این گروه تروریستی منهدم می‌شود و احمد در آخرین لحظه توسط مشاورش متقاعد می‌شود که عملیات را متوقف کند. در این رمان ایدئولوژی آمریکایی که متشکل از آموزه‌های دینی، فرهنگی و اخلاقی است بر ایدئولوژی تندروهای مسلمان غالب می‌شود. تصویر رمان سیاه و

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم گرانقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۳۱

سفید است یعنی جامعه آمریکا به عنوان خیر در برابر جامعه اقلیت‌ها به عنوان شر قرار می‌گیرد. به سخنی دیگر و به با استفاده از اصطلاحات ادوارد سعید^۴ می‌توان گفت که رمان تقابل اقلیت‌های مذهبی و قومی به عنوان دیگران^۵ در برابر جامعه برجسته آمریکا است. پیزه بیان می‌کند که مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی به طور کلی دکترینی سیاسی و توهمی نظارت‌گر بود که شهروندان آمریکایی را قادر می‌ساخت تا هویت ملی آمریکایی را تعریف و حمایت کنند و حامی آن باشند (Pease 2009:11).

گفتمان کنش‌محور داستان حول محور شخصیت اصلی کتاب و رشد و تربیت دینی وی است. هسته مرکزی گفتمان این رمان کنش احمد یا همان عملیات تروریستی است احمد مسلمان تندرویی است که اصالتاً عرب است. روایت این داستان درباره حادثه یازده سپتامبر و حواشی آن نیست بلکه درباره ایمان و باورها و آموزه‌هایی است تحت عنوان دین به ذهن شخصیت اصلی داستان القا می‌شود. حتی عناصر مکانی نیز در تقابل با هم قرار می‌گیرند و مسجد به عنوان محلی است که منبع نشر و صدور افکار خرابکارانه و تندرویی و کجروی است در حالیکه کلیسا محل آرامش و دوستی است. بنابراین فضای حاکم بر داستان در کنار شخصیت‌پردازی در جهت تقویت عناصر منفی در محل رشد این شخصیت است و خواننده احتمالاً تصویری منفی از شیخ و تعالیم آن و مسجد استنباط می‌کند.

در سراسر روایت احمد دچار شک و تردید و تضاد با خود است و شیخ راشد رهبر معنوی وی پاسخ شک‌های احمد را با برداشت‌هایش از آیات قرآن می‌دهد و احمد را به ظاهر به مسیر درست باز می‌گرداند. راوی داستان غالباً احمد است که رمان را به صورت تک‌گویی روایت می‌کند و در این روایت ذهنیت ضد آمریکایی خود را مرور می‌کند و در بسیاری از موارد باورهای خود را بروز می‌دهد که مشکلاتی نیز برای وی در ارتباط با دیگران به وجود می‌آید. براساس همین عقاید است که وی رفته رفته از جامعه آمریکا فاصله می‌گیرد و آنها را به عنوان کافر و دشمن در نظر می‌گیرد. شیخ در جایی از داستان آمریکایی‌ها را با

۱۳۲ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرا/تقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

سوسک مقایسه می‌کند که باید آنها را نابود کرد که باعث آلودگی محیط پیرامون خود می‌شوند و نباید از بین بردن این منبع آلودگی همانند سوسک‌ها موجب ناراحتی و پشیمانی شود:

"The cockroaches that slither out from the baseboard and from beneath the sink-do you pity them? The flies that buzz around the food on the table, walking on it with the dirty feet that have just danced on feces and carrion-do you pity them?"(62)

این رمان تقابل جامعه اکثریت آمریکا را با اقلیت‌های دیگر به حداکثر می‌رساند و به نوعی یک آمریکایی‌الاصیل مسیحی را از سایر افراد جامعه به خصوص عرب‌ها، ایرلندی‌ها، آفریقایی‌تبارها و حتی یهودیان مهاجر مجزا می‌کند و درواقع متمایز می‌داند که به نوعی پرداختن به تفکر مستثنی‌بودن آمریکایی با محوریت تضادهای دینی است. تقابل و تضادها به حدی در داستان پررنگ است که شخصیت اصلی را وادار به انزوا و مقابله می‌کند و وی حصار را بین خود و جامعه می‌کشاند. البته در این میان آموزه‌های دین اسلام و رهبری رادیکال مقصران اصلی معرفی می‌شوند و احمد مانند مومی در دست شیخ و افکار وی است. درواقع از عواملی که باعث تقویت تفکر مستثنی‌بودن آمریکایی در میان جامعه آمریکا شد باور به این مسئله بود که بعد از حوادث یازدهم سپتامبر، آمریکا قربانی تروریسم و خشونت است و آنها دچار توهم همیشگی نابودی از سوی دیگران بودند دیگرانی که در این کتاب مسلمان‌های رادیکال هستند. در این داستان نیروهای امنیت ملی آمریکا چنان موفق عمل می‌کنند که یکی از عوامل سیا به نام چارلی که مسلمان نیز هست در این شبکه تروریستی نفوذ کرده است هر چند در این راه کشته می‌شود اما در نهایت شبکه از هم می‌پاچد. گفتمان چارلی در بحث‌هایی که با احمد دارد عمدتاً مربوط به اسلام سیاسی است و وی سعی می‌کند با رد گم کنی و در عین حال جهت تشویق احمد برای ادامه مأموریت تا موفقیت در متلاشی کردن تمام شبکه، احمد را با مسائل روز سیاسی مانند فلسطین، افغانستان و چین و کمک‌های بی‌حد و حصر آمریکا به اسرائیل آشنا و متقاعد کند و مسائل اخلاقی تا آن حدی که

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم گرانتیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۳۳

برای احمد به عنوان یک مسلمان معتقد مهم است برای چارلی اهمیت ندارد. بنابراین براساس روایت این داستان گفتمان سیاسی بین مسلمانان می‌تواند منجر به اعمال تروریستی شود. گفتمان سیاسی داستان در گفتگوهای بین مأمور سیا که فردی مسلمان است و در گروه تروریستی نفوذ کرده است و احمد مشهود است. وی از موضوعاتی بهره می‌جوید که به زعم وی احمد را قانع می‌کند تا مأموریتش را ادامه دهد تا وی بتواند کلیه عوامل را شناسایی کند. در جایی از رمان چارلی (عامل سیا) به احمد می‌گوید که آمریکایی‌ها حامی امپراطوری هستند که مسبب جنگ و کشتار در فلسطین، افغانستان و چین و عراق است:

"Those people worked in finance, furthering the interests of the American empire, the empire that sustains Israel and inflicts death every day on Palestinians and Chechnyans, Afghans and Iraqis. In war, pity has to be put on hold." (152)

توهم کشور^۶ در رمان تروریست شکل فردی و شخصی به خود می‌گیرد. حتی عوامل سیا از مردم عادی هستند و در واقع همه شخصیت‌های مثبت در راه خدمت به کشور گام برمی‌دارند چیزی که از بالا وضع نشده است و در ظاهر خودجوش است. پیژه (2009:6) عنوان می‌دارد که توهم کشور به لحاظ نمادین هنگامی مؤثر واقع می‌شود که رابطه‌ای را با ترتیب و سلسله مراتبی که وضع می‌کند ایجاد کند که باعث می‌شود که این توهم کشور به ظاهر برقراری خواست و اراده ملی فرد است به جای اینکه تحمیل یک کشور باشد (2009:6 Pease).

در پایان داستان تفکر مستثنی بودن آمریکایی بر ایدئولوژی دینی و قومی شخصیت اصلی غلبه می‌کند و با انهدام این شبکه تروریستی ارزش‌ها و قابلیت‌های سازمان‌های امنیتی آمریکایی اثبات می‌شود و آمریکا به عنوان ملت شکست‌ناپذیر معرفی می‌شود. با انصراف احمد توسط معلم آمریکایش خواننده به این نتیجه می‌رسد که گفتمان صلح و آزادی

۱۳۴ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرانتقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

آمریکایی بر گفتمان بسته و رادیکال دینی و قومی پیروز می‌شود. در واقع کنشگر به هدفش نمی‌رسد و هدف تحقق پیدا نمی‌کند درحالی‌که سراسر رمان به نفع تروریست‌ها پیش می‌رفت در انتها این کنش منفی باعث تحول معنی و تغییر آن به معنای روایت مدار مطلوب‌تر مستثنی‌بودن آمریکایی می‌شود در واقع کنش تروریستی جای خود را به کنش نجات آمریکا می‌دهد. رمان مردم‌گرانتقیمت زندگی یک خانواده آمریکایی و روابط آنها با خانواده‌های دیگر را به تصویر می‌کشد. در این رمان که در سال ۱۹۶۸ منتشر شد فضای زندگی آمریکایی بیشتر مورد نظر پژوهش حاضر است تا روایت و رویداد رمان. کنش‌گر خانواده آمریکایی و کنش، رفتن به منطقه‌ای است که دال بر زندگی برتر و مرفه‌تر است. در واقع کنش‌گران برای تصاحب ارزش‌های ثروت، شاخص بودن و متفاوت بودن با سایر اقشار متوسط و ضعیف به حومه شهر نقل مکان می‌کنند. فضای داستان و توصیف مکان‌ها و سبک زندگی شخصیت‌ها به نوعی تبلیغ برای زندگی به شیوه آمریکایی است. موقعیت مکانی داستان که زندگی در حومه شهر است در جامعه آمریکا نوعی برتری و مختص قشر مرفه‌تر است. میلر ابراز می‌کند که مدت‌ها است که باور دیگران این است که زندگی حومه نویدبخش‌ترین مکان برای شکوفایی خانواده است (Miller, 1995:394).

داستان جامعه کوچک همگنی را به تصویر می‌کشد که افراد آن برگزیده و منتخب هستند و زندگی مرفه‌تری دارند و در حومه شهر زندگی می‌کنند. برعکس ایران زندگی در حومه در آمریکا یک امتیاز محسوب می‌شود و مختص افراد ثروتمند و گرانتقیمت است. در زندگی حومه شهری رمان، خانه‌ها بسیار بزرگ و از هم دورند و داخل خانه نیز بر جدایی قسمت‌های عمومی از خصوصی تاکید می‌شود. به عبارتی دیگر فضای داخلی خانه و فضای بیرونی آن نشانگر دوری فیزیکی و عاطفی شخصیت‌ها از یکدیگر است. بنابراین فضای زیبا و بزرگ خانه‌ها و محدوده آنها به نوعی در تضاد با روابط بین آدم‌ها است.

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم گرانتیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفت‌مانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۳۵

داشتن شغل مناسب، خانه، اتومبیل و ثروت بیشتر در همه جوامع و میان انسانها ارزش‌هایی شناخته شده هستند و درون روایت‌ها نیز کنش‌هایی بر همین مبنا شکل می‌گیرند. منظور ما از بیان این نوع ارزش این است که اُبژه‌های ارزشی شناخته شده در قالب منطقی شناختی قرار دارند و هر کنش‌گری می‌آموزد برای تصاحب آنها دارای برنامه شناختی باشد. (شعیری، ۲۱:۱۳۹۵)

مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در این رمان به شدت رمان قبلی ترویج نمی‌شود ولی بیان سبک زندگی قشر خاصی از آمریکایی‌ها و نوع زندگی آنها به نوعی مروج این مفهوم است. به خصوص اینکه زندگی حومه‌ای می‌تواند به عنوان الگویی برای دیگرانی باشد که دنبال الگویی برای یک زندگی ایده‌آل هستند. نویسنده با هم بودن خانواده^۷ را در تقابل با زندگی حومه قرار می‌دهد و در عین حالی که می‌کوشد تا فضای نمونه‌ای از زندگی آمریکایی ارائه دهد ولی با هم بودن خانواده را در جامعه امروز آمریکایی به چالش می‌کشد که تا چه میزان روابط درون خانواده سست و شکننده و بی‌ثبات است و افراد خانواده تا چه حد از هم دورند. راوی داستان تنها فرزند خانواده است و روایت آن از هم گسسته و به شیوه آثار پسامدرن است. شیوه زندگی این خانواده و تضادها و تنش‌ها شخصیت اصلی را به جای می‌رساند که در عالم کودکی و معصومیت مادر خود و افرادی دیگر از همسایه‌ها را به قتل برساند با قتل مادر، داستان به اوج خود می‌رسد که مستثنی‌بودن آمریکایی فقط در فضا و سبک زندگی نیست بلکه اینکه جامعه آمریکایی از لحاظ روابط خانوادگی نیز به طور کنایه‌وار مستثنی است. میلر^۸ در باره زندگی حومه بیان می‌کند که واقعیت زندگی حومه در ظاهر به طور کامل با ایده آل باهم بودن زندگی حومه همخوانی ندارد (Miller, 1995:414). هنگامی که خانواده داستان وارد خانه بزرگ در منطقه حومه می‌شوند از زبان راوی می‌خوانیم که خوشبختی در راه است. ریچارد فرزند خانواده در جایی می‌گوید:

“The first few weeks in a new home (...) drew us close together, Nada, Father, and I, a happy family...”(42).

۱۳۶ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرا/تقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

اولین هفته‌هایی که در خانه‌ای جدید (...) باعث شد که بیشتر به هم نزدیک شویم نادا، پدر و من یک خانواده خوشبخت...

در واقع در سیر داستان این خوشبختی به درازا نمی‌کشد. پدر و مادر رابطه خوبی باهم ندارند و یکدیگر را باور ندارند و دنیای آنها بسیار از هم دور است و هر دو در نبود دیگری به هم خیانت می‌کنند. در واقع حتی زندگی مرفه در حومه شهر نیز نمی‌تواند ضامن خوشبختی و با هم بودن خانواده باشد. بنابراین داستان در عین ترویج مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در قالب زندگی حومه با مفهوم باهم بودن خانواده دو مفهوم قبلی را به چالش می‌کشاند. در واقع هدف از زندگی در حومه برای قشر مرفه آمریکا جداشدن از بقیه اقشار پایین دست و ضعیف جامعه و حتی در مواردی جدایی قومی و نژادی است که جداسازی حومه ای^۹ خوانده می‌شود. یعنی ایجاد یک جامعه همگن مرفه از سفید پوستان آمریکایی در حومه شهرها و به نوعی مرز بندی با سایر افراد جامعه. بنابراین مفهوم مستثنی بودن آمریکایی درون جامعه آمریکا نیز به نوعی اعمال می‌شود. میلر اظهار می‌دارد کهدر ظاهر همگن بودن اجتماعی به عنوان عنصری مهم در ایده ال حومه ای زندگی سفید پوستان همچنان تداوم دارد... (همان ۱۵-۱۶).

موس^{۱۰}، لوی اشتراوس^{۱۱} و دومزیل^{۱۲} هر سه بر روابط اجتماعی تاکید داشته‌اند یعنی اینکه بدون درک مجموعه روابط اجتماعی و مفهومی که بین طبقات و گروه‌های اجتماعی و یا حتی بین مذاهب موجود در یک جامعه وجود دارد نمی‌توان به واقعیت معنایی آنها پی برد. دومزیل اعتقاد دارد که به جای بررسی کنش‌های منزوی و گاهی غیرمطمئن باید به دنبال بررسی ساختار کلی باشیم که مسایل جزئی را درون خود جای داده و آنها را قابل بررسی می‌سازند. کشف معنا درگرو مطالعه کنش‌هایی است که درون روابط اجتماعی شکل می‌گیرند (شعیری، ۱۳۹۵: ۲۰).

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم گرانقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۳۷

به نظر می‌رسد روایت‌های این دو نویسنده آمریکایی آگاهانه یا متأثر از فضای زندگی در آمریکا بدنبال این موضوع هستند که مستثنی‌بودن آمریکایی را ارزش نهایی گفتمان کنشی قرار دهند؛ ارزشی که در عین حال خود می‌تواند هدف گفتمان کنش محور باشد. درونمایه دو داستان، تقابل شخصیت‌ها و نوع روایت همگی حول محور این موضوع است که این با ظرافت و به طور ضمنی این مفهوم بهره‌جسته سازند و تفکر مستثنی‌بودن و متفاوت بودن فرهنگ و گفتمان آمریکایی را در به نوعی القا کنند. عناصر زبانی و دیالوگ‌ها و مونولوگ‌ها در شکل‌گیری این استنباط و پیشبرد این منظور بسیار مؤثرند. در واقع این دو رمان روایتی صرفاً واقع‌گرایانه از موضوعات مطروحه نیستند و بدنبال روایتی هستند که تا حد زیادی در ذهن خواننده به صورت مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی استنباط می‌شود. اینکه این آثار در پیشبرد این روایت موفق بوده یا نبوده اند محل تحقیق است.

پی‌نوشت

¹ cohesion

² Pease

³ جهت آشنایی با نمونه تحلیل گفتمان شوشی به مقاله خراسانی و دیگران رجوع شود

⁴ Edward Said

⁵ Others

⁶ State fantasy

⁷ Family togetherness

⁸ Suburban segregation

⁹ Miller

¹¹ Claude Lévi-Strauss

¹² Marcel Mauss

¹³ Dumézil

کتاب‌نامه

- ابراهیمی مهدیه، فاطمه کاسی (۱۳۹۹). «گذار سوژه از چهارچوب‌های ایدئولوژیک در رمان آتش بدون دود». پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی. دوره ۲ شماره ۳. (۲۱-۳۹)

۱۳۸ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرا/تقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

- خراسانی فهیمه، غلامحسین زاده غلامحسین، حمیدرضا شعیری (۱۳۹۸). «بررسی نظام گفتمانی شوشی در داستان سیاوش». پژوهش‌های ادبی، دوره ۱۲ شماره ۴۸ (۵۴-۳۵).

- خضری، حیدر (۱۳۹۹). «خوانش میان‌رشته‌ای و پسااستعماری داستان مجنون لیلی». پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی. دوره ۲ شماره ۴ (۱۶۴-۱۹۰).

- رحمتیان لیلا، خلیل بیگ‌زاده، غلامرضا سالمیان (۱۳۹۸). «کاوش گفتمان کنشی گرمس در رمان اهل غرق از منیرو روانی پور». جستارهای زبانی، دوره ۱۰ شماره ۵ (۲۸۹-۳۱۲).

- زینی‌وند تورج، روژین نادری (۱۳۹۸). «امپریالیسم زبانی از دیدگاه نقدی عزالدین المناصره». پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی. دوره ۱ شماره ۱ (۲۰۲-۱۸۱).

- سلطان‌بیاد مریم، سجاد قیطایسی (۱۳۹۸). «گفتمان‌سازی و منازعات گفتمانی در رمان دل‌بند از تونی موریسون». پژوهش ادبیات معاصر جهان. دوره ۲۴ شماره ۱ (۲۶۸-۲۵۱).

- شعیری، حمید رضا (۱۳۹۵). *نشانه معناشناسی ادبیات. نظریه و روش تحلیل گفتمان ادبی*، انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.

- صافی پیرلوجه، حسین (۱۳۹۵). *درآمدی بر تحلیل انتقادی گفتمان روایی*، تهران: نشر نی.

- طاهری، زهرا (۱۳۹۶). «نوستالژی امپراتوری در دخترک آمریکایی در عربستان سعودی: بررسی ژانر شرح‌حال‌نویسی بعد از یازده سپتامبر». پژوهش ادبیات معاصر جهان. دوره ۲۲ شماره ۲ (۴۶۹-۴۴۵).

- Grice, H.P., (1975), "Logic and conversation". In: *Syntax and semantics*, Peter Cole and Jerry Morgan (eds.). Vol. 3: Speech Acts, 43-58, New York: Academic Press.

- Hartnell, A. (2011), "Violence and the Faithful in post-9/11 America: Updike's Terror, Islam, And the Spectre of Exceptionalism", *MFS Modern Fiction Studies*, Volume 57, number 3, Fall.

- Lobner, S., (2002). *Understanding semantics*. Oxford University press: London.

- Miller, L., (1995). "Family and Togetherness as the Suburban Ideal", in *Sociological Forum*, 10.3: 393-418.

- Oates Joyce, C., (1968), *Expensive People*. Vanguard press: New York.

دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم گرانتیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

۱۳۹

- Pease, D.(2009), "Introduction: The United States of Fantasy", *New American Exceptionalism* ,Minneapolis: University of Minnesota P,esp. pp 1- 13 and 27-39.
- Oates Joyce,C.,(1968), *Expensive People*. Vanguard press:New York.
- Pease, D.(2009), "Introduction: The United States of Fantasy", *New American Exceptionalism* ,Minneapolis: University of Minnesota P,esp. pp 1- 13 and 27-39.
- Saeed,J 1,(2009), *Semantics*.3rd edition,Wiley Blackwell:London.
- Said,E.,(1978), *Orientalism*, Pantheon Books publisher:Pantheon Books.US.
- Updike,John.,(2006), *Terrorist*, Alfred A. Knopf publication:New York.

References:

- Ebrahimi, M. ; F., Casi(2020), " The study of cultural features in Nader Ebrahimi's novel "Fire without smoke",*Literary interdisciplinary research*. Vol 2, Issue 3, Pages 21-39. [In Persian]
- Grice,H.P.,(1975), "Logic and conversation". In: *Syntax and semantics*, Peter Cole and Jerry Morgan(eds.).Vol. 3:Speech Acts,43-58,New York:Academic Press.
- Hartnell,A(2011),"Violence and the Faithful in post -9/11 America: Updike's Terroris, Islam, And the Spectre of Exceptionalism", *MFS Modern Fiction Studies*, Volume 57, number 3, Fall.
- Khezri, H.(2020),"Majnun Layla's Roundabout Migrations through Comparative Literature and Post-colonial Interdisciplinarity", *Literary interdisciplinary research*. Vol 2, Issue 4. 164-190. [In Persian]
- Khorasani, F., et al(2015)," Study of Shavashi dialog in the tale of Siavash",*Literary research*. Vol 12 (48) :35-54. [In Persian]
- Lobner,S.,(2002).*Understanding semantics*.Oxford University press:London.
- Miller,L., (1995). "Family and Togetherness as the Suburban Ideal", in *Sociological Forum*, 10.3: 393-418.
- Oates Joyce,C.,(1968), *Expensive People*. Vanguard press:New York.

۱۴۰ دوفصلنامه پژوهش‌های بین‌رشته‌ای ادبی، سال سوم، شماره ششم، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، بررسی مفهوم مستثنی‌بودن آمریکایی در رمان‌های تروریست (۲۰۰۶) و مردم‌گرا/تقیمت (۱۹۶۸) براساس نظام گفتمانی کنشی (نویسنده: سبزواری)

- Pease, D.(2009), "Introduction: The United States of Fantasy", *New American Exceptionalism* ,Minneapolis: University of Minnesota P,esp. pp 1- 13 and 27-39.
- Rahmatian,L,. et al(2019)," Investigating Greimas' Actantial Discourse Regime:The Case Study of of Ahle Gharq by Moniro Ravanipour",*Language related research*. Vol 10 (5) :289-312. [In Persian]
- Saeed,J 1,(2009), *Semantics*.3rd edition,Wiley Blackwell:London.
- Safi,H.,(2016),*Critical Analysis of Narrative Discourse: An Introduction*. Tehran: Nashreney. [In Persian]
- Said,E.,(1978), *Orientalism*, Pantheon Books publisher:Pantheon Books.US.
- Shairi, HR.,(2016),*Semiotics of literature theories and practices of literary discourse regimes*.Tehran:Tarbiat Modares University. [In Persian]
- Soltan beyad,M.,; S,. Gheytsi."(2019), Discourse Construction and Counter-Hegemonic Discourses in The Beloved By Toni Morrison". *Research in Contemporary World Literature* Volume 24, Issue 1 .Pages 251-268. [In Persian]
- Taheri, Z.,(2017)." The Imperialistic Nostalgia in Jean Sasson's American Chick in Saudi Arabia: The Study of Life Narratives after September 11th. *Research in Contemporary World Literature* Volume 22, Issue 2. Pages 445-469. [In Persian]
- Updike,John.,(2006), *Terrorist*, Alfred A. Knopf publication:New York.
- Zeinivand, T.,; R,. Naderi(2019)." Linguistic Imperialism by viewpoint of Ezuddin al-Muna'Sra". *Literary interdisciplinary research*. Vol 1, Issue 1, 181-202. [In Persian]